

Sygn. akt III AUa 1814/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban (spr.) SSO del. Lucyna Ramlo
Protokolant:	Aleksandra Portaszkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2013 r. w Gdańsku

sprawy Zakładu (...) Spółka z o.o. w Z.

z udziałem zainteresowanego T. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

o wysokość podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji Zakładu (...) Spółka z o.o. w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu- IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 sierpnia 2012 r., sygn. akt IV U 816/12

1. oddala apelację;
2. zasądza od Zakładu (...) Spółka z o.o. w Z. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. kwotę 120,00 (sto dwadzieścia 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt III AUa 1814/12

UZASADNIENIE

Zakład (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. zaskarżyła decyzję ZUS O/E. z dnia 23.02.2012r., którą to decyzją pozwany ustalił podstawę wymiaru składek za zatrudnionego u skarżącego T. S. za okresy: XII/2004r. oraz XII/2005r., przyjmując, iż przyznane pracownikowi w tych miesiącach świadczenia w postaci bonów nie zostały przyznane z uwzględnieniem kryterium socjalnego. Tym samym nie stanowiły świadczeń z funduszu socjalnego, lecz jedynie świadczenia dodatkowe, które jako takie nie podlegały wyłączeniu z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Skarżąca spółka zarzuciła pozwanemu naruszenie przepisów ustawy o ZFŚS, ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, iż świadczenia wypłacone pracownikom ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia. Zdaniem skarżącej spółki pozwany nie przeprowadził żadnego postępowania dowodowego, które potwierdziłoby tezę, iż płatnik składek wypłacał w okresach wskazanych w decyzji boni pieniężne ze środków ZFŚS bez uwzględnienia sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika. Dodatkowo skarżąca spółka podniosła zarzut przedawnienia w świetle obowiązującego od dnia 01.01.2012r. 5 letniego terminu przedawnienia. W jej ocenie, ustalone zaskarżoną decyzją należności składkowe, uwzględniające jako podstawę wymiaru składek przekazane przez spółkę boni pieniężne, uległy przedawnieniu, gdyż od powstania tych należności do momentu wydania decyzji upłynął 5 letni termin przedawnienia.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Postanowieniem z dnia 13.07.2012r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego T. S. , który nie zajął stanowiska w sprawie.

Wyrokiem z dnia 14 sierpnia 2012r. Sąd Okręgowy w Elblągu – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w pkt I oddalił odwołanie, w pkt II odstąpił od obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia i rozważania. Skarżąca Spółka (...)– Zakład (...)z siedzibą w Z.w dniu 30.03.1998r. ustanowiła Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Regulamin ten przewiduje wydatkowanie środków Funduszu na: wypoczynek urlopowy pracowników i ich rodzin, działalność kulturalno – oświatową, działalność sportowo – rekreacyjną, pomoc materialno – rzeczową, pomoc zwrotną na cele mieszkaniowe oraz pomoc bezzwrotną na cele mieszkaniowe. W latach 2004 i 2005 skarżąca dokonała wypłaty świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w formie bonów pieniężnych. Świadczenia wypłacane były w miesiącu grudniu każdego z ww. lat, przy czym w 2004r. świadczenie wypłacono 188 osobom, zaś w 2005r. 194 osobom. Boni w większości zostały wypłacone w jednakowej wysokości, w stosunku zaś do pracowników, którzy podjęli pracę w trakcie trwania danego roku kalendarzowego – w wysokości uzależnionej od okresu świadczenia pracy. Boni wypłacono na podstawie decyzji Zarządu Spółki oraz rady pracowniczej zakładu. Przy rozdzielaniu bonów nie było brane pod uwagę kryterium dochodowe przypadające na członka rodziny każdego z pracowników. Wypłata bonów nie następowała na wniosek pracowników. Zainteresowanemu T. S.pracodawca wypłacił z funduszu socjalnego w formie bonów odpowiednio w grudniu 2004r -50 zł ,w grudniu 2005zł - 150 zł. Pozwany przeprowadził postępowanie kontrolne mające na celu ustalenie między innymi prawidłowość obliczania składek na ubezpieczenia społeczne, zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. W wyniku przeprowadzonego postępowania pozwany ustalił, iż w miesiącach XII/2004 oraz XII/2005 płatnik składek nie obliczył i nie rozliczył składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od bonów pieniężnych wypłaconych pracownikom finansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Z dalszych ustaleń pozwanego wynikało, iż przy przyznawaniu świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie uwzględniono sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników. Zastrzeżenia do protokołu kontroli wniósł płatnik składek podnosząc, iż wbrew zapisom protokołu, skarżąca spółka przyznała swoim pracownikom boni uwzględniając ich sytuację życiową, rodzinną i materialną. Pracodawca zbadał kryteria niezbędne do przyznania świadczeń bowiem zbadał wysokość osiąganego przez pracowników wynagrodzenia, w oparciu o akta osobowe zaznajomił się z ich sytuacją rodzinną, nadto przyznanie pomocy materialnej wynikało z potrzeb pracowników – boni otrzymali w okresie Świąt Bożego Narodzenia, zatem w okresie zwiększonych wydatków. Skarżąca zarzuciła pozwanemu, iż ustalenia protokołu nie są poparte żadnymi dowodami, zaś pozwany dokonał nadinterpretacji przepisów prawa albowiem nie wszystkie świadczenia przyznawane w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych muszą być przyznane w oparciu o kryterium sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej,

co jednak, jak podkreśliła skarżąca, nie zmienia faktu, iż pomoc materialna w postaci bonów została przyznana przez płatnika z uwzględnieniem ww. kryteriów. Pozwany nie rozpoznał powyższych zastrzeżeń z uwagi na nie wskazanie przez skarżącą stosownych środków dowodowych. W oparciu o pokontrolne ustalenia pozwany wydał decyzję z dnia 23.02.2012., nr (...)dotyczącą pracownika spółki – (...), którą ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia za ww. ubezpieczoną w okresach XII/2004r. oraz XII/2005r. Skarżąca spółka zakwestionowała ww. decyzję ZUS podnosząc w kolejności zarzut: - przedawnienia należności ustalonych decyzją ZUS, albowiem od momentu powstania tychże należności do momentu wydania decyzji upłynął już obecnie obowiązujący 5 letni termin przedawnienia należności względem ZUS, - naruszenia przepisów art. 2 i a art. 8 ustawy z dnia 04.03.1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, wskazując, że wydanie decyzji nastąpiło bez przeprowadzenia przez pozwanego pełnego postępowania dowodowego. W tym miejscu skarżąca wskazała nadto, że przyznając bony badała indywidualnie dla każdego pracownika takie kryteria jak wysokość osiąganego wynagrodzenia, sytuację rodzinną w oparciu o akta osobowe oraz potrzeby ubezpieczonego – pomoc przyznawana była w okresie Świąt Bożego Narodzenia. Skarżąca zwróciła również uwagę, że jej pracownicy, to w większości jedyne osoby osiągające wynagrodzenia w rodzinie, mający na utrzymaniu rodziny wielodzietne i osiągające dochody poniżej minimum socjalnego. Przeprowadzenie dodatkowych czynności mających na celu zbadanie sytuacji ubezpieczonych, byłoby bezzasadne, gdyż sytuacja ubezpieczonych była skarżącej znana, a koszty tych czynności przewyższałyby wysokość otrzymywanej przez pracowników pomocy materialnej. Skarżąca, powołując się na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 23.10.2008r., sygn. II PK 74/08, podniosła również, że regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych może przewidywać wydatkowanie środków funduszu na inne cele mieszczące się w ramach działalności socjalnej oraz ustalać zasady korzystania z tych świadczeń. Tak więc przyznanie bonów pieniężnych nie zawsze musi się odbywać wyłącznie według kryterium socjalnego; - naruszenia art. 18 ust. 1 i art. 20 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, poprzez przyjęcie, że świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie stanowią podstawy wymiaru składek wyłącznie, gdy są przekazywane według kryterium sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej, tj. wg. art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Zdaniem skarżącej, zakaz ustalania podstawy wymiaru składek rozciąga się na wszelkie świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, także na te, które zostały ustalone w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, choć jak podkreśliła, przyznając bony pracownikom, uwzględnione zostały kryteria z art. 8 ust. 1 ww. ustawy.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie skarżącej nie zasługiwało na uwzględnienie. Na wstępie Sąd ten odniósł się do podniesionego zarzutu przedawnienia i uznał go za bezpodstawny. Odnosząc się zaś do zasadności nie wyłączenia z podstawy wymiaru składek świadczeń w postaci bonów pieniężnych przekazanych przez skarżącą zatrudnionym u niej pracownikom, Sąd Okręgowy wskazał, że podstawowym aktem prawnym regulującym kwestię ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne jest ustawa z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz rozporządzenia wydane w oparciu o delegacje w niej zawarte. Sąd Okręgowy przywołał znajdujące zastosowanie przepisy prawa i wskazał, że zakładowy fundusz świadczeń socjalnych jest formą pomocy socjalnej realizowanej przez pracodawcę i zasadą jest, że fundusz ten musi być realizowany zgodnie z założeniami ustawy z dnia 04.03.1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U.Nr 70, poz. 335), która w art. 2 pkt 1 definiuje pojęcie działalności socjalnej jako usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno – oświatowej, sportowo – rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej – rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Jednocześnie art. 8 ust. 1 ustawy stanowi, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Zasada ta nie przewiduje żadnych wyjątków w tym zakresie i nie może jej zmienić nawet regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych określający zasady wykorzystywania środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, w tym ich podział na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej oraz warunki ich przyznawania. Każdorazowe udzielenie pomocy zarówno rzeczowej, materialnej, jak i finansowej, powinno być więc poprzedzone wcześniejszą weryfikacją sytuacji życiowej, rodzinnej oraz materialnej osoby ubiegającej się o świadczenie. W

ocenie Sądu Okręgowego przeprowadzone postępowanie wykazało, iż wypłata bonów pieniężnych przez skarżącą dokonana została z naruszeniem zasad wynikających z ww. przepisów, albowiem nie mieściła się w zakresie i nie realizowała celów działalności socjalnej zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, iż pomoc materialna w formie bonów pieniężnych nie została przewidziana w regulaminie ZFŚS obowiązującym w zakładzie pracy skarżącej spółki. Regulamin ten w dziale V przewiduje wydatkowanie środków Funduszu na: wypoczynek urlopowy pracowników i ich rodzin, działalność kulturalno – oświatową, działalność sportowo – rekreacyjną, pomoc materialno – rzeczową, pomoc zwrotną na cele mieszkaniowe oraz pomoc bezzwrotną na cele mieszkaniowe, przy czym pomoc materialna – rzeczowa – finansowa (ad. 4) realizowana jest poprzez zapomogi bezzwrotne – w przypadku zdarzeń losowych (choroba, śmierć członka rodziny), zapomogi bezzwrotne – dla osób samotnie wychowujących dzieci oraz zapomogi bezzwrotne dla rodzin wielodzietnych. Sąd Okręgowy oczywiście nie zanegował, że miejscowość, w której skarżąca spółka ma swój zakład pracy i z której pochodzi większość zatrudnionych u skarżącej pracowników, znajduje się w obszarze o bardzo dużym stopniu bezrobocia, co daje podstawy do przyjęcia, że pracownicy spółki mogą być jedynymi żywicielami swoich rodzin oraz że ich warunki materialno bytowe są przez to na granicy lub nawet poniżej minimum socjalnego, przez co wielu z nich kwalifikowałoby się do otrzymania pomocy socjalnej. Jednakże nawet jeśli by przyjąć, iż przedmiotowe bony pieniężne miały stanowić formę takiej właśnie zapomogi bezzwrotnej, to winny być one wypłacane pracownikom na ich indywidualne wnioski, a nie w związku ze zwiększonymi wydatkami w okresie przedświątecznym wszystkim pracownikom. Trudno jest także przyjąć, by wszyscy pracownicy skarżącej stanowili osoby bądź to samotnie wychowujące dzieci, bądź też będące członkami wielodzietnych rodzin. Skarżąca w żaden sposób nie wykazała by faktycznie każda z osób, które otrzymały bony, spełniała przynajmniej jeden z tych warunków wynikających z regulaminu ZFŚS a swoje stanowisko opierała jedynie na ogólnym stwierdzeniu o strukturalnym bezrobociu panującym w Z. i jego okolicach oraz uzyskiwaniu przez pracowników spółki dochodów poniżej kryterium socjalnego. Sąd Okręgowy wskazał także, że wbrew twierdzeniom skarżącej, rozdzielanie bonów pomiędzy pracowników, nie zostało poprzedzone analizą ich sytuacji życiowej, rodzinnej oraz materialnej. Twierdzenia o posiadaniu wiedzy o sytuacji materialnej pracownika – w oparciu o wysokość osiąganego przez niego wynagrodzenia, sytuacji rodzinnej – w oparciu o jego akta osobowe, oraz jego potrzebach – pomoc została udzielona z uwagi na zwiększone wydatki w okresie Świąt Bożego Narodzenia, zdaniem Sądu, nie potwierdzają przeprowadzenia przez pozwaną weryfikacji sytuacji pracowników. Również na etapie postępowania sądowego skarżąca nie wskazała jak kształtuje się sytuacja rodzinna i majątkowa pracownika, którego decyzja dotyczy. Skarżąca, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, mimo zobowiązania Sadu, nie złożyła bowiem w postępowaniu sądowym akt osobowych, list płac, które wskazywała w odwołaniu jako dowody w sprawie. Stąd też trudno uznać, że skarżąca zbadała kryterium dochodowe przypadające na każdego członka rodziny pracownika. Skarżąca wskazała również, że odstąpiła od szerszego badania sytuacji pracowników, gdyż nie chciała generować dodatkowych znacznych kosztów przeprowadzenia takiego badania. Zdaniem Sądu odebranie od pracowników powszechnie stosowanych oświadczeń o stanie rodzinnym i dochodach, nie wygenerowałoby tak wielkich kosztów, które znacznie przekroczyłyby wartość przekazanych pracownikom bonów, a pozwoliłoby na faktyczne zbadanie ich sytuacji materialnej. W trakcie postępowania przed pozwanym główna księgowa spółki o protokołu kontroli ZUS wskazała, że kryteria socjalne nie były brane pod uwagę przy rozdzielaniu bonów, pracodawca nie badał kryterium dochodowego na członka rodziny każdego z pracowników /zeznania E. Z. k. 207-208 akt ZUS/. W ocenie Sądu listy wypłat bonów oraz zestawienie przedstawiające wartość otrzymanych bonów przez poszczególne grupy pracowników, złożone do akt IV U 873/12, a które Sądowi znane są z urzędu, utwierdzają w przekonaniu, iż przyznanie i podział bonów odbył się z naruszeniem zasad wynikających z ustawy o ZFŚS. Zauważyć należy, iż z przedłożonego zestawienia wynikało, że pracownicy produkcyjni otrzymujący wynagrodzenia minimalne otrzymali bony o wartości równej (np. 100zł w 2004r i 150 zł w 2005r.) lub niższej (np. 50zł w 2004r, i 100 zł w 2005r.) niż pracownicy administracyjni otrzymujący wynagrodzenia powyżej trzykrotności minimalnego wynagrodzenia, a którzy otrzymali bony o wartości 100 zł każdy w 2004r i 150 zł każdy w 2005r. Brak dokonania przez skarżącą wnikliwej oceny sytuacji rodzinnej i materialnej pracowników wyklucza przyjęcie, iż właśnie pracownicy administracyjni zarabiający powyżej trzykrotności minimalnego wynagrodzenia stanowili najgorzej usytuowaną grupę pracowników. Dokonanie więc podziału bonów w sposób zobrazowany w przedłożonym zestawieniu, narusza zasadę przyznawania świadczeń socjalnych stanowiącą, że im gorsza sytuacja danej osoby uprawnionej do korzystania z pomocy socjalnej, tym wyższe świadczenia powinna ona otrzymać. Zasada ta wyklucza przyznawanie świadczeń z funduszu w jednakowej

wysokości wszystkim uprawnionym pracownikom. Nie można również pominąć okoliczności, iż na listach wypłat bonów w 2004r znalazły się nazwiska B. L. i H. L. – udziałowców i prezesów spółki, przy czym za każdym razem otrzymywali oni bony w najwyższej z możliwych wysokości /listy wypłat k. 39, – akt ZUS/. Zdaniem Sądu, już z samego doświadczenia życiowego wynika, że sytuacja materialna prezesów firm, których działalność prowadzona jest nawet na obszarach o dużej skali bezrobocia, i których pracownicy często są jedynymi żywicielami rodzin, w tym rodzin wielodzietnych, z pewnością znacząco odbiega od sytuacji pracowników firmy, mających dochody poniżej minimum socjalnego. Skarżąca nie wykazała by ww. osoby były w choćby podobnej sytuacji jak pozostali pracownicy spółki, co więcej, nie była w stanie określić ile zarabiają i czy żyją poniżej minimum socjalnego. W tej sytuacji przyznawanie pomocy socjalnej stanowi rażące naruszenie zasad przyznawania świadczeń z ZFŚS. Brzmienie art. 8 ust. 1 ustawy z.f.ś.s. nie upoważnia do przyznawania osobom uprawnionym świadczeń socjalnych w takiej samej wysokości. Wypłata świadczeń w takiej samej wysokości jest w istocie przyznaniem pracownikom dodatku do wynagrodzenia. Przepis cytowany wyżej wyraźnie określa związek pomiędzy wartością przyznanego świadczenia a sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Świadczenia wypłacane przez pracodawcę z naruszeniem zasady dysponowania środkami określonej w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, nie mogą być oceniane w sensie prawnym jako świadczenia socjalne i nie mogą w związku z powyższym korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych (vide wyrok SN z 16.09.2009r., I UK 121/09, OSNP 2011r., nr 9-10, poz. 133; wyrok SN z 25.08.2004r., I PK 22/03). W przedmiotowej sprawie w związku z faktem, że wszyscy pracownicy otrzymywali bony o jednakowej wartości, to bony te należy oceniać jako świadczenia dodatkowe pracodawcy, a nie świadczenia z funduszu socjalnego ze wszystkimi konsekwencjami prawnymi w stosunku do pracowników, jak i wobec płatnika składek i jednocześnie pracodawcy. Skoro wypłata bonów nie miała charakteru socjalnego, to bony należy uznać za przychód w świetle art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek (art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o s.u.s. w zw. z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27.08.2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych). W świetle powyższego Sąd Okręgowy uznał, że decyzja pozwanego ZUS O/E. odpowiadała prawu, dlatego też, stosownie do art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. odwołanie należało oddalić (pkt I wyroku). Biorąc pod uwagę precedensowy charakter sprawy, znaczenie rozstrzygnięcia sprawy dla skarżącej, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia, a także fakt, że obciążenie jej kosztami w kilkuset jednakowych sprawach mogłoby negatywnie wpłynąć na sytuację finansową firmy, w konsekwencji doprowadzając nawet do redukcji zatrudnienia, w sytuacji gdy działa ona obszarze ,gdzie stopień bezrobocia przewyższa znacznie średnią krajową, Sąd na zasadzie art. 102 kpc odstąpił od obciążania skarżącej kosztami procesu

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. zarzucając rozstrzygnięciu naruszenie: 1. Przepisów postępowania: - art. 233 § 1 kpc poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego, a w konsekwencji ustalenie sprzeczne z zasadami logiki i zebrany w sprawie materiałem dowodowym, że: skarżący przy przyznawaniu świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie uwzględniał sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników; wypłata bonów nie realizowała celów działalności socjalnej zakładowego funduszu świadczeń socjalnych; pomoc materialna w formie bonów nie została przewidziana w regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązującym w zakładzie pracy skarżącej spółki; art. 271 §1 kpc w zw z art. 235 §1 kpc poprzez dokonanie ustaleń z naruszeniem zasady bezpośredniości w oparciu o protokół przesłuchania głównej księgowej - E. Z. (2) sporządzony w postępowaniu kontrolnym przeprowadzonym przez ZUS; 2. Przepisów prawa materialnego: - art. 18 ust. I w zw. z art. 20 ustawy z dnia 13 października o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z §2 ust. 1 pkt 19 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe poprzez niezastosowanie i przyjęcie, że świadczenia dla pracowników wypłacane ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych stanowią podstawę wymiaru składek ZUS; - art. 2 w zw. z art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z dnia 4 marca 1991r. poprzez niezastosowanie i przyjęcie, że pomoc materialna w formie bonów nie została przewidziana w regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązującym w zakładzie pracy skarżącej spółki; - art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z. dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez błędną interpretację i uznanie, że kryterium socjalne

odnosi się do każdego rodzaju działalności socjalnej świadczonej przez zakład pracy w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych; - przepisu § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe poprzez błędna interpretacje i uznanie, iż świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie stanowią podstawy wymiaru składek, wyłącznie gdy są rozdzielane z uwzględnieniem kryterium sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu; - art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez błędna, interpretację i uznanie, że organ rentowy posiada uprawnienia do ingerencji w zasady przydziału środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, to jest w badanie sytuacji materialnej, rodzinnej i osobistej pracowników, podczas gdy wymieniony przepis uprawnienia kontrolne przyznaje jedynie związkom zawodowym. W konsekwencji wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonych wyroków w kierunku ustalenia, że świadczenia w postaci bonów pieniężnych finansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przekazane Zainteresowanym nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne. W uzasadnieniu skarżący umotywowował podniesione zarzuty i wnioski.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wywiedziona apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie zauważyć należy, iż istota wywiedzionej apelacji w dalszym ciągu sprowadza się do kwestionowania tytułu prawnego bonów pieniężnych przyznanych pracownikom spółki, a konkretnie zdaniem apelującego, było to świadczenie socjalne, wyłączone z oskładkowania.

Sąd Apelacyjny stanowiska skarżącej nie podziela i w całej rozciągłości aprobuje wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia ustalenia i rozważania poczynione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyjmując je za własne, co uchyla obowiązek ich ponownego powielania. Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny na podstawie dowodów oferowanych przez strony w tym w szczególności wnioskodawcę reprezentowanego przez profesjonalnego pełnomocnika. Mając na względzie zasady prowadzenia kontradyktoryjnego procesu cywilnego Sąd zwolniony jest z obowiązku gromadzenia wszystkich dowodów, zaś rozstrzygnięcie może zapaść w takim stanie dowodów jakie zaoferują strony zgodnie z rozkładem ciężaru dowodowego (o ile tylko możliwe jest w takiej sytuacji orzekanie). Sąd Okręgowy przedstawił też bardzo wnikliwą analizę prawną na podstawie dokonanych ustaleń, niewadliwie odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego. Zaakcentować należy, że systemowa wykładnia w szczególności przepisów art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (j.t.: Dz.U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 ze zm.) w zw. z art. 1 ust. 1 i art. 2 pkt 1 tej ustawy oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (j.t.: Dz.U. z 2010r. Nr 51, poz.307 ze zm.) w zw. z art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t.: Dz.U. z 2009r. Nr 205, poz.1585 ze zm.) jest ugruntowana zarówno w judykaturze sądów administracyjnych jak i Sądu Najwyższego.

W uzupełnieniu w całości trafnego wyводу Sądu Okręgowego dodać jedynie można, że w myśl art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych: zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych.

Stosownie do powyższego, nie można mieć wątpliwości, że świadczeniem socjalnym z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych będzie tylko taka pomoc, którą przewiduje obowiązujący u danego pracodawcy regulamin. W konsekwencji zaś, charakteru takiego pozbawione będą świadczenia, nawet te zrealizowane, jednak nie uwzględnione w obowiązującym regulaminie.

Przechodząc do samego regulaminu, zgodzić należy się Sądem Okręgowym, iż pomoc materialna w formie bonów pieniężnych nie została przewidziana w regulaminie ZFŚS obowiązującym w zakładzie pracy skarżącej spółki.

Regulamin ten w dziale V przewiduje wydatkowanie środków Funduszu na: 1. wypoczynek urlopowy pracowników i ich rodzin, 2. działalność kulturalno – oświatową, 3. działalność sportowo – rekreacyjną, 4. pomoc materialno – rzeczową, 5. pomoc zwrotną na cele mieszkaniowe oraz 6. pomoc bezzwrotną na cele mieszkaniowe.

Sąd Apelacyjny oczywiście dostrzega, że pojemna formuła zacytowanego wyżej pkt 4 „pomoc materialno – rzeczowa” mogłaby obejmować bony pieniężne, jednak nie można tracić z pola widzenia, że w dalszej części regulaminu pojęcie to zostało doprecyzowane, w szczególności zaś w ad. 4 wskazano, że pomoc materialna – rzeczowa – finansowa to: zapomogi bezzwrotne – w przypadku zdarzeń losowych (choroba, śmierć członka rodziny), zapomogi bezzwrotne – dla osób samotnie wychowujących dzieci oraz zapomogi bezzwrotne dla rodzin wielodzietnych.

Wbrew zatem zarzutom apelacji w obowiązującym w Zakładzie (...) Sp. z o.o. regulaminie ZFŚS pomoc materialna w formie bonów pieniężnych nie została przewidziana. W konsekwencji zaś przyznane pracownikom bony pieniężne nie mogą zostać uznane za świadczenie z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i tym samym powiązane z tą okolicznością zarzuty sprzeczności ustaleń w zakresie uwzględniania sytuacji życiowej pracowników i realizowania celów działalności socjalnej pozostają bez znaczenia.

Pozbawiony doniosłości jest również zarzut obrazy prawa procesowego tj. art. 271 §1 k.p.c. w zw z art. 235 §1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady bezpośredniości postępowania. Odsyłając do rozważań zaprezentowanych powyżej godzi się przypomnieć, że dysponentem postępowania dowodowego są strony. Tak też nic nie stało na przeszkodzie by wnioskodawca – reprezentowany wszak przez profesjonalnego pełnomocnika – zawniósł o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania wskazanej osoby w charakterze świadka. To, że tego nie uczynił, świadczy o tym, że zgadzał się ze znanym mu oświadczeniem Pani Z. złożonym w postępowaniu administracyjnym, które zostało przedłożone Sądowi wraz z aktami ZUS. Trudno się zresztą temu dziwić jeśli się zważy, że oświadczenie to pochodzi z zeznań E. Z. złożonych w postępowaniu administracyjnym po uprzedzeniu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Co więcej, na podstawie tych zeznań Sąd poczynił ustalenia, że u wnioskodawcy obowiązuje regulamin ZFŚS o takiej treści jak dokument z 1998r. złożony do akt ZUS oraz, że bony wydano w oparciu o inne kryteria, niż kryteria socjalne. Wskazać w tym miejscu można, że Sąd Apelacyjny dokonał kontroli instancyjnej szeregu postępowań o analogicznym stanie faktycznym i prawnym, a zatem z urzędu jest mu wiadomym, że spółce obowiązywał regulamin w brzmieniu ustalonym w 1998r. przy czym skarżący nie wskazał na żadnym etapie postępowania, aby w jego zakładzie pracy obowiązywać miał jakikolwiek inny regulamin ZFŚS.

Przechodząc do omówienia podniesionych zarzutów naruszenia prawa materialnego, zwrócić należy uwagę, iż ich obrazy skarżący upatruje w błędnej ocenie charakteru prawnego bonów pieniężnych przyznanych pracownikom, co już zostało omówione wyżej. Brak możliwości uznania przyznanych przez skarżącego bonów pieniężnych za świadczenia finansowane z środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a zatem za przychody nie stanowiące podstawy wymiaru składek, stanowi podstawę do ich objęcia wymiarem, stosownie do treści art. 18 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co już wyjaśnił Sąd Okręgowy i którego wyводу nie ma potrzeby powtarzać.

Podsumowując, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i ich oceny materialnoprawnej, zarzuty podniesione w apelacji okazały się bezpodstawne, a zatem zarówno decyzja jak i wyrok Sądu Okręgowego odpowiadają prawu.

Mając na uwadze powyższe, na mocy art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt 1 sentencji.

O kosztach Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu /pkt. 2 orzeczenia/.